

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים



מן התלמוד

סדר נזיקין,
מסכת סנהדרין, דף כ"ב

"תניא, רבי אומר: בתחילה בכתב זה ניתנה תורה לישראל, כיון שחטאו - נהפך להם לרועין, כיון שחזרו בהם - החזירו להם, שנאמר: **שׁוּבוּ לְבַצְרוֹן אֲסִירֵי הַתְּקוּהָה** גם היום מגיד מושבה אָשִׁיב לָהֶם"

פּוֹרְתָא - קצת
כדקאמרת - כמו שאמרת

הסבר: רבי אומר שהתורה ניתנה לישראל בכתב אשורי, כמו זה של היום; לאחר שחטאו התחלף הכתב באותיות אחרות, ולאחר שחזרו בתשובה חזר להם הכתב המקורי.

על המפה

בצרון

בצרון הוא מושב עובדים במישור החוף הדרומי, סמוך לגדרה. המושב נוסד בשנת תרצ"ה (1935) על ידי גרעין של אסירי ציון מרוסיה, ונקרא על שם הפסוק "שׁוּבוּ לְבַצְרוֹן אֲסִירֵי הַתְּקוּהָה" (זכריה ט', י"ב). מייסדי היישוב עלו לארץ בשנת תרפ"ט (1929), עבדו בפרדסי המושבה גן יבנה ובנו את בתי המושב על האדמות שניתנו להם. בשנת תש"ז (1946) הצטרף אל המושב גרעין של נטרים משוחררים מהמושבה מזכרת בתיה. **במלחמת העצמאות עמד בצרון בסמור לקו החזית עם הצבא המצרי, שהגיע עד גשר עד הלום ונעצר שם. אחרי המלחמה התיישבו במקום חיילים משוחררים בהמלצתו של אברהם הרצפלד, ובהמשך הגיעו לבצרון עולים חדשים בעיקר מבולגריה ורומניה.** כיום גרים ביישוב כ-1,200 תושבים.



מושב ביצרון- במישור החוף הדרומי (עומרי וגיא בן חיים, Wikipedia)

סדר נזיקין | מסכת סנהדרין כ"א- כ"ז
פרשת עקב | י"ד- כ' באב (6-12 לאוגוסט)

דף כ"א: מצוות המלך



בתורה ישנן מספר מצוות המיוחדות למלך.

התורה מצוה את המלך בספר דברים, פרק י"ז: **"רַק לֹא יִרְבֶּה לוֹ סוּסִים** וְלֹא יִשְׁבֹּב אֶת הָעָם מִצָּרִימָה לְמַעַן הָרְבוֹת סוֹס וְה' אָמַר לָכֶם לֹא תִסְכְּנוּ לָשׁוּב בְּדֶרֶךְ הַזֶּה עוֹד."

התלמוד מסביר לנו שמותר למלך להחזיק סוסים ככל שיצטרך עבור מרכבתו או פרשיו, ואלו פסוק זה אוסר עליו להחזיק **סוסים מיותרים**, כפי שהיו עושים מלכי אומות העולם.

המלך מצוה גם **לכתוב לעצמו ספר תורה** שאותו הניח בחיקו ולא נפרד ממנו; ישב המלך בדיון תורה - ספר התורה עמו. יצא למלחמה - ספר התורה עמו.

רק במקום שהלימוד אסור, כגון: בית כיסא או בית מרחץ, מניח המלך את ספר התורה ונכנס לבדו.

דף כ"ב: כבוד המלך

בסוגיות הנלמדות בדף זה התלמוד עוסק רבות בכבודו של מלך ישראל. העם צריך לכבד את המלך כבוד רב **ועומדים לפניו** באימה וביראה. **אסור לרכוב על סוס, לשבת על כיסאו, לחבוש את כתרו או להחזיק את שרביטו.**

על המלך להקפיד **ששער ראשו יהיה נאה** ולשם כך הוא מסתפר בתספורת מיוחדת כל יום ויום. כמו כן, הוא לובש בגדים מפוארים ויושב בארמונו כשפתר מלכות לראשו.

אין אדם נכנס לפני המלך ללא קבלת רשות - ואם המלך קורא למישהו הוא מחויב להתייצב לפניו. בעת שנכנס אדם אל המלך עליו להשתחוות לו ואפילו נביא מצוה לנהוג כך.

בעת שאדם נמצא אצל המלך הוא עומד והמלך יושב, למעט כהן גדול שהמלך עומד לכבודו. המלך מצוה גם לכבד תלמידיו חכמים ובעת שהם ניצבים לפניו - עליו להורות להם לשבת.



דף כ"ג: חרטה בבית דין

קְשִׁישׁ וְיִפּוּחַ בְּעֵינָיו מְמוֹנוֹת - על שני הצדדים לגשת אל בית הדין שִׁפְסוּק מִי צוּדָק. לא כל אדם ראוי להתמנות לדין וגם מי שפָּכַר נִתְמַנֶּה לְדִין יֵשׁ לַפְעָמִים שֶׁהוּא אֵינוֹ יָכוֹל לְדוֹן דִּין מִסֵּיף. לְמַשָּׁל, אִם

אחד הצדדים הוא קרוב משפחה שלו הוא פסול לדין.

בדף זה לומדים שאם בכל זאת בעלי הדין מסכימים שקרוב משפחתם ידון - הוא רשאי לדון. לְמַשָּׁל, אחד הצדדים יכול לומר לצד השני: יוֹדֵעַ אֲנִי שְׁאֵבִיךָ דִין, ואף על פי שהוא קרוב משפחתך, הוא נֶאֱמָן עָלַי וְאֲנִי מְסֻכִּים לְהַדִּין אֶצְלוֹ. וְמָה הַדִּין אִם לִפְתָּע הוּא מִתְחַרֵּט וְאוֹמֵר: **בְּעֵצָם אֵינִי מְסֻכִּים שְׁאֵבִיךָ יָדוֹן אוֹתָנוּ? וּבִכֵּן, אִם עֲדִין לֹא נִפְסַק הַדִּין - הוּא יָכוֹל לַחְזוֹר בּוֹ. אֲבָל אִם שְׁנֵי הַצְּדָדִים עָשׂוּ קֶנֶן מַחֲבִיב לִפְנֵי שֶׁהִתְחַיֵּל הַדִּין, שֶׁהֵם מִתְחַיִּבִים שֶׁלֹּא יִתְחַרְטוּ, יוֹתֵר אֵינֵם יְכוּלִים לַהֲתַחַרֵּט.**

דף כ"ד: הטמנה בשבת



אחת מהלכות שבת עוסקת בדיני הטמנה. מהי הטמנה? מי שרוצה לשמור על חמו של תבשיל לכבוד שבת יכול לכסות את הפלי שבו הוא מונח בכגדים או שמיות וכיוצא בזה. **פעולה זו שומרת על החום לזמן ארוך מאוד והיא מכונה הטמנה.** חז"ל אמרו שבשבת אסור להוריד סיר מהאש ולהטמין אותו (האיסור חל רק אם מכסים את הפלי באופן מוחלט), מדוע? ובכן, בדרך הטבע קורה שאדם בא להטמין את

התבשיל והוא מגלה שהאש כבתה והתבשיל קר. אם נתיר להטמין הוא עלול בטעות להבעיר אש כדי לחמם תחילה את התבשיל. **ומה הדין אם מישהו רוצה לשמור על קור של מאכל או משקה, האם מותר לו להטמינו כדי לשמור על הקור? התלמוד מלמד אותנו שרבי יהודה הנשיא פסק שיש לאסור אפילו הטמנה כזו, אבל רבי שמעון, בנו של רבי יוסי, העיד בפניו שאביו הורה שאין כל איסור בדבר. או-אז אמר רבי שיש לנהוג בדברי רבי יוסי המתיר.**

דף כ"ה: מפריחי יונים

הסוגיה בדף זה עוסקת באנשים הפסולים לעדות ובאנשים הפסולים להיות דינים. ישנם אנשים שידוע שאינם נמנעים מלהשיג ממון באיסור והם פסולים, למשל גזלן, או אדם שמלוה בריבית, וכיוצא בזה. **אחד מסוגי הפסולים מכונה "מפריחי יונים". מה הם מפריחי יונים?** יש אומרים שהם אנשים שמגדלים יונים ועורכים ביניהן תחרות,

★ | מן ההיסטוריה

גשר עד הלום

גשר עד הלום עובר מעל נחל לכיש ליד אשדוד, 35 ק"מ דרומית מתל אביב. זהו המקום הצפוני ביותר אליו הגיע הצבא המצרי שפלש לארץ במלחמת העצמאות. הצבא המצרי נעצר ליד הגשר לאחר התנגשות בכוחות צה"ל, ולכן נקרא הגשר "עד הלום". מטרתו של הצבא המצרי היתה להגיע לאזור יבנה, ויחד עם הצבאות הערביים האחרים לנתק את תל אביב משאר חלקי הארץ. כדי לבלום את התקדמותו פוצצה חטיבת גבעתי את הגשר, שנקרא אז גשר איסדוד. המצרים החלו להקים גשר חלופי, אך הופתעו על ידי התקפת מטוסי חיל האוויר הישראלי, שקיומו נשמר עד אז בסוד. המטוסים, בשילוב ירי תותחים, הרתיעו את המצרים, ויחד עם התקפת שתי פלוגות של גבעתי נכלמו המצרים ולא הוסיפו להתקדם.



גשר עד הלום (Wikipedia, David Shay)



תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

מתולדותיו

אברהם הרצפלד

(תרנ"א-תשל"ג, 1891-1973)

אברהם הרצפלד ז"ל היה פעיל ציוני, ממייסדי מפלגת "אחדות העבודה", אחד מיוזמי הקמת ההסתדרות הכללית, וחבר כנסת מטעם מפא"י. הרצפלד נולד באוקראינה ובצעירותו היה פעיל בציונות הסוציאליסטית. עקב כך נעצר ונשלח לסיביר, אך הצליח להימלט ועלה לארץ. בתקופת מלחמת העולם הראשונה סייע למחתרת ניל"י בפעילות נגד הטורקים. הרצפלד נודע בפעילותו למען יישוב ארץ ישראל ובהתמסרותו להקמת נקודות יישוב בכל רחבי הארץ. הוא חיבב ניגונים ושירה ובסיום כל טקס עלייה לקרקע של יישוב חדש נהג לפצוח בשיר "שור, הביטו וראו, מה גדול היום הזה...". לאחר מלחמת ששת הימים קרא הרצפלד להתיישב בכל חבלי הארץ ששוחררו במלחמה.

בשנת תרל"ב (1972) זכה בפרס ישראל על תרומה מיוחדת לחברה ולמדינה.



אברהם הרצפלד
(Wikipedia)



ובעל היונה שהשיגה בתחרות זוכה בסקום מסים מחברו שלא השיגו. חז"ל אסרו לנהוג כן כי המפסיד אינו נותן את כספו בלב שלם, כי מן הסתם הוא החליט להשתתף בתחרות מפני שסבר שיריחו, וחז"ל החשיבו את הדבר כמו גזל. אולם אם פסולים אלו חוזרים בתשובה וגם מפסיקים לשחק במשחקים הללו באופן מוחלט - הם חוזרים לכשרותם ויכולים לשמש כעדים וכדיינים.

דף כ"ו: אבן השתיה

בקודש הקדשים היתה אבן שבלטה מהקרקע ועליה הונח ארון הכרית. האבן הזו התגלתה בתקופת הנביאים הראשונים, על ידי שמואל הנביא ועל ידי דוד מלך ישראל שהבינו את חשיבותה, והם קראו לה "אבן השתיה".

"שתיה" מלשון תשתית ויסוד, כי מהאבן הזו נברא העולם, והיא היסוד של העולם. רבי דוד בן שלמה אבן זמרא, שחי לפני כארבע מאות וחמישים שנים, כותב בספרו שו"ת רדב"ז, כי מבנה "כיפת הסלע" שבו המוסלמים על הר הבית (לפני כ-1,300 שנה), נבנה בדיק מעל אבן השתיה, לכן הוא מכונה "כיפת הסלע" כי הוא נבנה מעל הסלע - אבן השתיה. מבנה כיפת הסלע, הוא המבנה בעל הגג העגול המצופה בזהב, וככל פעם שאנו רואים אותו, אנו מצטערים מאוד, כי הוא מזכיר לנו את החורבן.

דף כ"ז: סיפור הקברנים

אדם העובר עברה כדי להשיג ממון נפסל להעיד עדות. בקשר לכך התלמוד מביא מעשה מענין: בככל היו קברנים שהיו רגילים לקבור מתים ביום טוב. פעם הם קברו מת ביום טוב של חג השבועות, ורב פפא החליט לנדות אותם מפני שעברו איסור (היה זה ביום טוב ראשון, שכן ביום טוב שני של גלויות מותר להתעסק בקבורת המת). הוא גם קבע שהקברנים העברניים פסולים לעדות, מפני שהם עוברים איסור כדי להשיג כסף - את המשכורת על הקבורה. אבל רב הונא, בנו של רבי יהושע, אמר שהם כשרים לעדות, זאת מפני שהם חשבו שהם עושים מצוה בקבורת המת ואינם יודעים שהדבר אסור. רב פפא שאל את רב הונא: אבל כבר בעבר הם עשו כן ונידיתו אותם ונדאי יודעים הם שהדבר אסור, אם כן, איך אתה קובע שהם חושבים שזו מצוה? ענה לו רבי יהושע: אני משער שהם חושבים שהם עושים מצוה, והם בטוחים שהחכמים נידו אותם רק כדי לכפר להם על כך שהם עשו מלאכה ביום טוב, ואינם יודעים שעברו על איסור.





שאלת השבוע

התשובה לשאלה נמצאת בעלון זה

א. מהי אכן השתיה, היכן היא נמצאת ומדוע היא נקראת כך?

ב. מיהם האנשים הפסולים לעדות, ומה המשותף להם?

את התשובה יש לשלוח במייל לכתובת:
talmudisraeli@medison.co.il

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בטאבלט איכותי או בסט ספרים של התלמוד הישראלי (לפי בחירתכם).
הודעות ישלחו לזוכים במייל ושמותיהם יפורסמו בדף הפייסבוק של התלמוד הישראלי.

*בפיקוח רואה חשבון

דמויות השנה בחמ"ד



בחירת הרב גורן לרב הראשי לישראל

אחרי מלחמת ששת הימים ערך הרב שלמה גורן את ליל הסדר האחרון שלו בצבא, על ספינת חיל הים בשארם א-שייח'. לאחר מכן החליט שהגיע הזמן לפרוש מהצבא. הוא החל לכהן בתור הרב הראשי של תל אביב, תפקיד אליו נבחר שלוש שנים קודם, לצדו של הרב עובדיה יוסף. לאחר כשנה וחצי התקיימו בחירות לרבנות הראשית לישראל, והרב גורן נבחר ברוב עצום. במקום להיות באולם בשעת ספירת הקולות, נסע הרב להר הזיתים להשתטח על קברו של הרב קוק, מייסד הרבנות הראשית, שם התחייב להמשיך את דרכו ולהגשים את תוכניותיו. לאחר שחזר שמע ברדיו על בחירתו. אנשים עמדו על המרפסות ליד ביתו וצעקו לו "מזל טוב".

דבר תורה לשולחן שבת

בפרשה נאמר שארץ ישראל איננה כמו ארץ מצרים, שמשקים את שדותיה דרך הנילוס, אלא היא ארץ שיריד בה גשם ומשקה את השדות: **"כִּי הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה בָּא שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ לֹא כָאֶרֶץ מִצְרַיִם הוּא אֲשֶׁר יֵצְאתֶם מִשָּׁם אֲשֶׁר תִּזְרַע אֶת זֶרְעֶךָ וְהִשְׁקִיתָ בְּרַגְלְךָ כִּגֵּן הָיִק"**. שאלו על כך חז"ל: לא מובן מה השבח בכך? הרי לכאורה עדיף להשקות באמצעות הנהר שנמצא שם תמיד, ולא להיות תלויים בגשם שלפעמים לא מגיע.

תשובתם של חז"ל היא **שמעלתה של ארץ ישראל היא בדיוק בכך, שהחקלאים יודעים תמיד שהם תלויים בחסדי ה' שיריד להם גשם, ולכן הם פונים אליו בתפילה ומתקריבים אליו**. התלות בגשם גורמת לעם ישראל להתקרב לה', בניגוד למצרים שהעובדה שיש להם מים בשפע גורמת להם לא להתפלל ובכך להתרחק מהשגחת ה' בעולם.

מצאו את המושגים הנרמזים במשפטים הבאים:

1. "שמתי על האבן הזו מיץ, קולה ולימונדה"

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2. "כאשר התקרבת לגשר חטפתי מהלומה בראשי"

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3. "הנפתי את ידי לעבר היונים והן התעופפו מהחלון"

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

4. "הבציר היה הפעם קטן מאוד, אפשר לקרוא לו..."

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

תעודת זהות - תלמוד ישראלי

"תלמוד ישראלי" הינו פרויקט חינוכי וקהילתי, הבא להנגיש את התלמוד לעולם של ילדים, נוער ומבוגרים.



הפרויקט כולל: שבועה כרכים על פי סדר הדף היומי, עלונים שבועיים המופצים בכ-20 אלף עותקים, עלונים ייחודיים לחגים המופצים בכ-200 אלף עותקים, דף פייסבוק פעיל ובו יותר מ-20,000 חברים ו-60 סרטונים הממחיזים סוגיות יסוד תלמודיות בערוץ youtube. כל אלו הם בסיס למגוון רחב ועשיר של לימוד ופעילויות חינוכיות, חברתיות וקהילתיות בבית, בבית הספר ובקהילה ברחבי ישראל ובעולם, גם בשפה האנגלית והגרמנית.

תלמוד ישראלי. מחברים דורות - מפגישים עולמות

